

Alueellisen läsnäolon ja monipaikkaisuuden potentiaali elinkeinoministerin alan organisaatioissa/ Välihuomioita

Oulu 20.1.2020

Selvityshenkilö

Kuhmon kaupunginjohtaja

Tytti Määttä

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa alueellistaminen sekä paikkariippumattoman työn ja monipaikkaisuuden hyödyntäminen on nostettu vahvasti esille.

- ”Edistetään uuden teknologian hyödyntämistä tehokkaasti joustavan elämisen, työskentelyn ja yrittämisen mahdollistamiseksi paikasta riippumatta. Valtion työtehtäviä tulee organisoida monipaikkaisuutta ja älyteknologian mahdollistamaa paikkariippumattomuutta hyödyntäen.”
- ”Selvitetään poikkihallinnollisesti toteuttamiskelpoiset keinot monipaikkaisen elämän tukemiseksi sekä viedään eteenpäin säädösten ja käytäntöjen uudistamista tähän pohjautuen”.
- Elinkeinoministerin alaan kuuluu tehtäviä työ- ja elinkeinoministeriöstä ja ELY-keskuksista sekä hallinnonalan organisaatioista Energiavirasto, Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland Oy, Geologian tutkimuskeskus sekä yhtiöistä Finnvera Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. Näissä organisaatioissa työskentelee yhteensä noin 3700 henkeä.
- Selvityshenkilön toimikausi on 1.9.2019–29.2.2020.

Millaisia uudistuksia valmistellaan

- Alueellistamisen uudistamisen strategia (ministeri Paatero)
  - Kenttäkierros parhaillaan käynnissä: 14.1. Mikkeli, 15.1. Hämeenlinna; 22.1. Rovaniemi ja 23.1. Vaasa
  - Tietopohja kerätty
  - Monipaikkaisen työn potentiaali -kysely valtion henkilöstölle

→ *Linjaava asiakirja, joka lainsäädäntöhankkeen pohjana*

- Valtionhallinnon toimitilaverkon ja julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalveluverkon kehittäminen 2020-luvulla.
- Julkishallinnon strategian päivittäminen.
- Henkilöstön uudistamisohjelma: Työnantajapolitiikka.
- Valtion toimitilastrategian päivitys (ohjaa mm. senaattia).
- Puolustusministeriössä virkatyönä selvitys monipaikkaisesta työstä.

Miten tätä selvitystyötä on tehty

1. Kyselyt lokakuun lopussa

- Kaikki kohdeorganisaatiot ja ELY-keskukset (11/15)
- Sidosryhmät: TE-toimistot (4/15), Kunnat (49/295), Maakuntaliitot (7/18), VM, VTML

2. Haastattelut

- Kohdeorganisaatiot
- Sidosryhmät: Senaatti, Valtori, Keha-keskus, pääsopijajärjestöt, VM ja VTML, Maakuntien liitot
- Keskustelut ja sähköpostiviestit eri ryhmien kanssa
- Lisäksi keskusteluja ja sähköpostiviestejä eri ryhmien kanssa

3. Kysely johtamisesta

- Kohdeorganisaatioiden johtoryhmät ja henkilöstön edustajat

4. Kuulemistilaisuus 20.1.2020 Oulussa

5. Ohjausryhmä

- Kokouksia pidetty 3. Seuraava kokous 10.2. Selvitys valmis viimeistään 24.2.

6. Selvityksen luovuttaminen ja loppuseminaari

- Luovutus ja loppuseminaari Helsingissä ministeri Lintilälle 25.3

Määritelmät (valtiolla ei yhteneväistä määritelmää vielä monipaikkaisesta- ja paikkariippumattomasta työstä)

Tässä työssä käytetyt määritelmät

- **Etätyö**
- **Monipaikkainen työ**
- **Paikkariippumaton työ**

Määritelmät 1/3 (valtiolla ei yhteneväistä määritelmää vielä monipaikkaisesta- ja paikkariippumattomasta työstä)

- Monipaikkaista tai paikkariippumattomaa työtä ei ole valtion yhteisissä ohjeistuksissa tai sopimuksissa tällä hetkellä määritelty, *virallisia määritelmiä* ei siis ole olemassa
- Monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työn käsitteet on nyt määritelty vain toteutettavia kyselyjä varten. Näin kyselyihin saadaan organisaatioista vastaukset yhdenmukaisilla perusteilla
- Etätyö (virallisen etätyöohjeen mukainen määritelmä)

Etätyö on tapa organisoida työtä. Sen keskeisiä tunnusmerkkejä on että työ, jota voitaisi tehdä työnantajan tiloissa, tehdään varsinaisen työpaikan ulkopuolella ja että tässä työssä tai sen organisoinnissa käytetään apuna tietotekniikkaa.

- Etätyötä voidaan siis tehdä kotona tai esimerkiksi kunnan järjestämissä tiloissa, joissa on työskentelypaikat ja tietoliikenneyhteydet etätyötä varten. Etätyötä voidaan tehdä säännöllisesti tai vain satunnaisesti.
- Etätyötä ei ole työ viraston omassa tai useamman viraston yhteisessä palvelukeskuksessa tai asiakaspalvelupisteessä taikka viraston sivutoimipaikassa, koska nekin ovat työnantajan tiloja.

Määritelmät 2/3 (valtiolla ei yhteneväistä määritelmää vielä monipaikkaisesta- ja paikkariippumattomasta työstä)

Monipaikkainen työ

- Jokaisella on määrätty virkapaikka. Monipaikkainen työllä tarkoitetaan tapaa organisoida työtä niin, että työntekijällä on useampi kuin yksi työnantajan (oman viraston) osoittama työpiste, jossa hän työnantajanmääräyksen mukaan voi suorittaa työtään.
- Tehtävän luonne sitoo työn työpisteeseen esimerkiksi työvälineiden, asiakkaiden tai turvallisuusmääräysten perusteella.
- Tilaratkaisu: yleisimmin viraston oma toimitila tai virastojen yhteiskäyttöinen toimitila. Muita mahdollisuuksia: toisen viraston toimitila (sovittu virastojen kesken), tai julkisen hallinnon yhteinen asiointipiste.

Määritelmät 3/3 (valtiolla ei yhteneväistä määritelmää vielä monipaikkaisesta- ja paikkariippumattomasta työstä)

Paikkariippumaton työ

- Paikkariippumattomassa työssä työsuorituksen sijainnilla ei ole merkitystä. Tehtävän luonne ei muutenkaan sido työtä tiettyyn työpisteeseen.
- Jokaisella on omassa virastossa sijaitseva virkapaikka. Sen lisäksi työnantaja ilmaisee esimerkiksi turvallisuusohjeissaan, millaisissa puitteissa työntekijä voi valita työskentelypaikkansa.
- Työn tekemisen paikan valitsemista rajoittavat viraston ohjeiden lisäksi muut säädökset ja sopimukset, jotka esimerkiksi liittyvät työaikaan ja matkustamiseen.
- Paikkariippumatonta työtä ei ole mahdollista tehdä ulkomailla.

Onko elinkeinoministerin alaisessa valtionhallinnossa ja alaan kuuluvissa organisaatioissa mahdollisuuksia:

Tarkistaa, ovatko organisaatioiden nykyiset sijainti- ja toimipaikat parhaat mahdolliset

- **Hyvin vaikea arvioida ja vaikein kysymys.**

Lisätä etä- ja joustotyötä?

- **Voidaan. Esteiden poistamisen suositukset valmistuvat tammi-helmikuun aikana.**

Onko elinkeinoministerin alaisessa valtionhallinnossa ja alaan kuuluvissa organisaatioissa mahdollisuuksia

Vahvistaa alueellista läsnäoloa koko Suomessa?

- **Voidaan, suositukset rakentuvat tammi-helmikuun aikana.**
- ELY:jen rooli valtion alueellisina toimijoina koetaan merkittävänä.
- TEM:in alaisilla organisaatioilla on merkittävä vaikutus alueellisten ekosysteemien muodostumiselle.
- Kyselyn perusteella organisaatiot itse kokevat pääosin olevansa alueilla läsnä. Alueellisen läsnäolon kokemus kuitenkin vaihtelee maakunnittain ja heikkenee siirryttäessä maakuntakeskuksista seutukaupunkeihin ja pieniin kuntiin.

Onko elinkeinoministerin alaisessa valtionhallinnossa ja alaan kuuluvissa organisaatioissa mahdollisuuksia vahvistaa alueellista läsnäolon koko Suomessa?

• ON

- Tarvitsemme alueellisten mahdollisuuksien parempaa tunnistamista, jotta alueellinen läsnäolo toteutuu parhaalla ja vaikuttavalla tavalla ja koko Suomen potentiaali saadaan hyödynnettyä.
- Alueellinen läsnäolo tukee alueellisten osaamiskeskittymien syntymistä ja kehittymistä ja luo alustan, jonka päälle on hyvä rakentaa. Alueelliset arvoketjut kiinnittyvät omaan alueeseen ja tuottavat alueelle lisäarvoa. On huomioitava, että potentiaali voi sijaita myös väestöltään pienellä alueella.
- Osaamiskeskittymän merkitys kasvaa, kun siihen kiinnittyy yrityksiä, kunnallisia toimijoita ja sidosryhmiä.
- Osaamiskeskittymä on kestävä tapa lisätä työpaikkoja alueelle. Osaamiskeskittymä houkuttelee niin suomalaisia kuin kansainvälisiä osaajia. Samalla alueen osaaminen ”älykkyys” kasvaa. Ihmisten viihtyminen alueella on olennaista ja puolison työpaikka tärkeä. Erityisen merkittävä se on myös KV-rekrytoinneissa.
- Osaamiskeskittymiä tulee haastaa myös globaalitasolle. Tässä elinkeinoministerin alaisilla organisaatioilla on erityisen tärkeä tehtävä.

Voitaisiinko esimerkiksi ELY-keskusten toimipisteitä hyödyntää laajemmin selvityksen kohteena olevien organisaatioiden henkilöstön työskentelytiloina?

•Kyllä voitaisiin.

- Osa organisaatioista hyödyntää jo nyt tätä mahdollisuutta.
- Ongelmaksi koetaan, että eri organisaatioiden mahdollisuudet yhteisten tilojen käytöstä ovat selvittämättä, sopivia tiloja koetaan olevan vähän ja tietoturvaongelmia ilmenee yhteisiin tiloihin siirtymisissä.
- Miten haasteet ratkotaan? Poliittikasuosituksia tähän.

Voitaisiinko valtion ja kuntien sopimuksin edesauttaa selvityksen kohteena olevien organisaatioiden edustautumista alueilla tai monipaikkaista työskentelyä?

- Kunnat suhtautuvat erittäin myönteisesti siihen, että sopimuksin edesautetaan edustautumista alueilla ja monipaikkaista työskentelyä. Sopimuksin voidaan tuottaa lisäarvoa ja parantaa saavutettavuutta.
- Kohdeorganisaatioilla esiintyy jonkin verran halua hyödyntää kuntien tarjoamia tiloja etätyön ja monipaikkaisen työn osalta. Isoissa kaupungeissa nähdään synergiamahdollisuuksia mm. kaupungin yrityspalvelujen kanssa sijaitsevista yhteisistä tiloista.
- Mikäli tilat olisivat helposti saavutettavissa ja yhteydet toimivat, niitä voisivat käyttää niin yksityisen ja julkisen sektorin toimijat.
- Työskentelytilojen tarjoaminen voi kuulua kunnan yleisen toimialan piiriin. Korvausperusteet ja hinnoittelu on kysymys, joka tulisi ratkaista. Satunnaisessa käytössä tämä tuskin on ongelma.
- Sellaiset mallit, joissa henkilön työpiste osoitetaan kaupungin tai kunnan tarjoamaan työpisteeseen vaativat työtilasta korvaamista. Hyvät tietotekniset yhteydet ja varattavat etänevottelutilat ovat myös tarpeellisia.
- Kunnat ja maakunnat kokevat, että sopimuksin voitaisiin myös mahdollisesti siirtää tehtäviä.

→ Suositusten tarkentaminen

Mitä monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden nykyistä laajempi käyttöönotto edellyttäisi johtamiselta 1/2? Mitä tukea siihen tarvittaisiin?

- Kysymyksen selvittämiseksi kohdistettiin elinkeinoministerin alaan kuuluvien organisaatioiden johtoryhmille ja henkilöstön edustajille sekä KEHA-keskuksen johtoryhmälle *etä- ja monipaikkaisuuden työn johtamisen käytäntöjä ja näkemyksiä kartoittava kysely*.
- *Yhteisten pelisääntöjen sopiminen* koetaan monipaikkaisen työn johtamisessa tärkeäksi. *Käytännöt, viestintätavat, tavoitettavuus, laadun ja tulosten mittaaminen* ovat avainasemassa. Johtaminen perustuu *luottamukseen* ja siihen, että on selkeät tehtävät ja odotukset. Johtajan pitää myös kyetä olemaan aktiivisempi niiden henkilöiden osalta, jotka eivät itse ole aktiivisia yhteydenpidossa. Välineiden käytössä pitää myös näyttää esimerkkiä. *Raportointimenetelmät* ovat kehittymässä ja niitä tulee edelleen kehittää. Toisaalta työntekijöiltä odotetaan *itseohjautuvuutta* asiantuntijatyössä.
- Avovastauksissa korostuu näkemys siitä, että *johtamiseen on panostettava* enemmän, mikäli työntekijät eivät ole samassa fyysisessä pisteessä. Johtamisen suunnitelmallisuuteen ja tiimin yhteisöllisyyden ylläpitämiseen ja kehittämiseen on panostettava ennakkoiden.

Mitä monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden nykyistä laajempi käyttöönottaminen edellyttäisi johtamiselta 2/2? Mitä tukea siihen tarvittaisiin?

Valmius paikkariippumattomaan rekryointiin	Kyllä (%)	Ei (%)
BF	37	63
Finnvera	30	70
TESI	20	80
VTT	75	25
GTK	100	0
Energiavirasto	0	100
KEHA-keskus	80	20
ELYt	52	47

- ”Tehtävä määrittää ja huomioidaan paikkavaihtoehdot sen mukaan.”
- ”Niissä puitteissa kuin on toimipaikkoja.”

Miten monipaikkaisuutta ja paikkariippumattomuutta voitaisiin edistää hallinnonalojen välisenä yhteistyönä?

- Suositukset valmistuvat loppuraporttiin
- Koskee TEMin alaisia organisaatioita

Miten muuten työ- ja elinkeinoministeriö voisi edistää monipaikkaisuutta ja paikkariippumattomuutta?

- Työ- ja elinkeinoministeriön rooli voi hyvin olla *edelläkävijä*. TEM:in osalta haastatteluissa nousi esille ministeriön yritteliämäinen asenne ja luovat käytänteet jo nyt töiden organisoinnissa.
- Jonkin verran koettiin, että Valtioneuvostolla on tiukempi soveltamiskulttuuri mm. etätyöhön kuin TEM:issä on ollut.
- Selvityksen perusteella on mahdollista esittää muutamia sellaisia suosituksia, jotka voidaan ottaa käyttöön.
- Yksi tärkeä väline suhteessa TEM:in alaisiin organisaatioihin on tulosohjaus ja sen toteuttaminen.

Millaisilla kokeiluilla monipaikkaisuutta ja etätyön lisääntymistä voisi vauhdittaa?

- Kuulemistilaisuudessa on hyvä paikka esittää kokeiluja.
- Valmistuvat tammi-helmikuun aikana pohja-aineistoon perustuen.
- Kokeilujen luonne sellainen, jotka voidaan toteuttaa tällä hallituskaudella. Myös toimitilapilotit voisivat olla kokeilun muoto.
- Ehdotuksia on mm. Harvaan asutun Maaseudun parlamentaarisen ryhmän loppuraportissa [Harvaan asutun Maaseudun parlamentaarisen ryhmän loppuraportti](#)

Sivuilla 61 ja 62

Kiitos!